

УДК 821.133.1-31.09:159.942

**ОБ'ЄКТИВНЕ ПИСЬМО У РОМАНІ LA HONTE АННІ ЕРНО: МІЖ ПРАГНЕННЯМ
ДО ПРАВДИ ТА ДИСТАНЦІЮВАННЯМ ВІД ЕМОЦІЇ**

Семеняка Анастасія, Київ, Україна

студентка факультету романо-германської філології

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

avsemeniaka.frgf25m@kubg.edu.ua

**OBJECTIVE WRITING IN THE NOVEL LA HONTE BY ANNA ERNO: BETWEEN THE
PURSUIT OF TRUTH AND DISTANCING FROM EMOTION**

Anastasiia Semeniaka

student of the Faculty of Romance and Germanic Philology

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

avsemeniaka.frgf25m@kubg.edu.ua

Анотація. У роботі досліджується феномен об'єктивного письма у романі *La Honte* французької письменниці Анні Ерно та його функціонування як засобу репрезентації травматичного досвіду. Твір розглядається в контексті автосоціобіографічного дискурсу, де поєднуються індивідуальна пам'ять і соціальні механізми її формування. Особлива увага приділяється відмові авторки від метафоричності, емоційно забарвленої лексики та ліризму, що дозволяє їй уникнути художньої фікціоналізації та максимально наблизитися до документальної правди пережитого.

У ході аналізу було розглянуто ключові фрагменти роману, зокрема сцени травматичної події (неділя 15 червня), яка подається в стриманому, майже нейтральному тоні. Виявлено, що лаконічність синтаксису, простота мовних конструкцій та відсутність експресивних засобів створюють ефект дистанції між авторкою та подією. Такий спосіб письма не зменшує інтенсивність пережитого, а, навпаки, підсилює його через відсутність прямої емоційної інтерпретації, перекладаючи відповідальність за осмислення на читача. Об'єктивне письмо у цьому контексті виступає інструментом реконструкції пам'яті, який дозволяє відтворити подію без її романтизації чи драматизації.

Дослідження також підкреслює, що нейтральність стилю пов'язана з прагненням авторки до соціальної правди: індивідуальний досвід подається як частина ширшого культурного й класового контексту. Водночас така стратегія письма створює ефект відчуження, який можна інтерпретувати як спосіб психологічного захисту від травматичного спогаду.

Зроблені висновки свідчать про те, що об'єктивне письмо Анні Ерно є не відсутністю емоцій, а свідомою естетичною та етичною позицією, спрямованою на досягнення максимальної достовірності. Баланс між об'єктивністю та прихованою емоційністю формує унікальний стиль авторки, який визначає специфіку сучасної французької автобіографічної прози. Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом подібних наративних стратегій у творах інших авторів та вивченням реценції об'єктивного письма в різних культурних контекстах.

Ключові слова: *об'єктивне письмо, La Honte, травма, пам'ять, автосоціобіографія, стиль.*

Abstract. *The paper explores the phenomenon of objective writing in the novel La Honte by the French writer Anne Erno and its functioning as a means of representing traumatic experience. The work is considered in the context of autosociobiographic discourse, which combines individual memory and the social mechanisms of its formation. Particular attention is paid to the author's rejection of metaphor, emotionally colored vocabulary, and lyricism, which allows her to avoid artistic fictionalization and get as close as possible to the "documentary" truth of the experience.*

The analysis examined key fragments of the novel, in particular the scene of the traumatic event (Sunday, June 15), which is presented in a restrained, almost neutral tone. It was found that the laconic syntax, simplicity of language constructions, and the absence of expressive means create the effect of distance between the author and the event. This way of writing does not reduce the intensity of the experience, but, on the contrary, enhances it due to the absence of direct emotional interpretation, shifting the responsibility for comprehension to the reader. Objective writing in this context

acts as a tool for the reconstruction of memory, which allows us to recreate the event without romanticizing or dramatizing it.

The study also emphasizes that the neutrality of the style is associated with the author's desire for social truth: individual experience is presented as part of a broader cultural and class context. At the same time, this writing strategy creates an alienation effect, which can be interpreted as a way of psychological protection from traumatic memory.

The conclusions drawn indicate that the "flat" writing of Anna Erno is not the absence of emotion, but a conscious aesthetic and ethical position aimed at achieving maximum authenticity. The balance between objectivity and hidden emotionality forms the author's unique style, which determines the specificity of modern French autobiographical prose. Prospects for further research are related to the analysis of similar narrative strategies in the works of other authors and the study of the reception of "objective writing" in different cultural contexts.

Keywords: *objective writing, La Honte, trauma, memory, autosociobiography, style.*

Вступ. У сучасному літературознавстві спостерігається зростаючий інтерес до дослідження способів репрезентації індивідуального досвіду, зокрема травматичної пам'яті, у художньому тексті. Особливої актуальності набуває вивчення наративних стратегій, які дозволяють автору поєднати прагнення до правдивості з уникненням художньої фікціоналізації (Рихло, 2010). У цьому контексті творчість Анні Ерно привертає значну увагу дослідників, адже її тексти демонструють новий тип письма, що тяжіє від документальності, соціологічної точності та відмови від традиційної естетизації (Viart, 2001; Thumerel, 2004).

Питання визначення так званого об'єктивного письма (*écriture plate*) у науковій літературі трактується неоднозначно. Найчастіше цей термін пов'язують із навмисною відмовою від метафоричності, образності та емоційно експресивних засобів задля досягнення максимальної прозорості висловлювання (Stolz, 2015). Як зазначає сама авторка, її письмо прагне залишатися на рівні фактів, не прикрашаючи й не трансформуючи досвід у художню вигадку (Ernaux,

2011). У цьому сенсі об'єктивне письмо можна розглядати як форму етичного письма, спрямованого на фіксацію реальності без її спотворення (Charpentier, 2005).

Роман *La Honte* є показовим прикладом реалізації цієї стратегії. Твір ґрунтується на автобіографічному матеріалі та описує травматичну подію дитинства, яка подається через стриманий і дистанційований наратив. Відсутність емоційно забарвленої лексики, лаконічність синтаксису та нейтральність тону створюють ефект об'єктивності, що водночас не усуває емоційність, а трансформує її у приховану форму (Thumerel, 2004; Warren, 1997). Як підкреслюють дослідники, така стратегія дозволяє уникнути «естетизації травми» та зберегти її документальну силу (Roche, 2016).

Водночас важливо зазначити, що творчість Анні Ерно часто інтерпретується в межах концепції автосоціобіографії – жанру, в якому індивідуальний досвід розглядається як продукт соціальних умов і колективної пам'яті (Viart, 2001). У цьому підході особисте не відокремлюється від соціального: навпаки, воно постає як його відображення. Саме тому об'єктивне письмо виконує не лише естетичну, а й аналітичну функцію, дозволяючи виявити механізми формування ідентичності, пов'язані з класом, культурою та історичним контекстом (Bourdieu, 1993).

Отже, об'єктивне письмо у романі *La Honte* можна розглядати як складну наративну стратегію, що поєднує прагнення до правди з необхідністю дистанціювання від травматичного досвіду. Воно не заперечує емоцію, а репрезентує її опосередковано, через мовну стриманість і відмову від експресії. Аналіз цього явища дозволяє глибше зрозуміти особливості сучасної французької прози та механізми взаємодії пам'яті, мови й соціальної реальності у художньому тексті.

Постановка проблеми. У сучасному літературознавстві зростає інтерес до форм репрезентації травматичного досвіду, зокрема до способів, якими автори уникають художньої фікціоналізації та прагнуть до максимальної достовірності. Творчість Анні Ерно є показовою у цьому контексті, адже її об'єктивне письмо

відзначається відмовою від традиційних художніх засобів – метафоричності, ліричності та емоційної експресії. Особливо це проявляється у романі *La Honte*, де травматична подія дитинства подається через нейтральний, дистанційований наратив. Проблема полягає в тому, що така стилістична стратегія може сприйматися як відсутність емоції, хоча насправді вона виконує складні функції: передає інтенсивність пережитого, зберігає правдивість досвіду та водночас дистанціює суб'єкта від травми. Таким чином, постає питання про природу об'єктивного письма, чи є воно інструментом об'єктивізації реальності, чи способом емоційного захисту та переосмислення пам'яті

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчість Анні Ерно, зокрема її концепція об'єктивного письма. Активно досліджується в сучасному літературознавстві як новаторське явище французької прози. Дослідники підкреслюють, що відмова від метафоричності та емоційної експресії є свідомою стилістичною стратегією, спрямованою на досягнення максимальної правдивості та об'єктивності (Thumerel, 2004).

У наукових працях також простежується зв'язок Ерно з концепцією «нульового ступеня письма» Ролана Барта, що передбачає нейтральність і мінімізацію авторського втручання (Barthes, 2015). У цьому контексті об'єктивне письмо розглядається не як відсутність стилю, а як результат свідомого вибору, спрямованого на передачу досвіду без його художньої трансформації.

Окрему увагу дослідники приділяють аналізу конкретних творів, зокрема *La Honte*, де стриманий і дистанційований наратив дозволяє уникнути естетизації травматичного досвіду та зберегти його документальність (Warren, 1997). Водночас підкреслюється, що така манера письма пов'язана з прагненням авторки осмислити індивідуальний досвід у ширшому соціальному контексті, що відповідає концепції автосоціобіографії (Viart, 2001).

Таким чином, сучасні дослідження розглядають об'єктивне письмо Анні Ерно як багатофункціональне явище, що поєднує естетичний, етичний і соціальний виміри. Водночас питання співвідношення об'єктивності та

прихованої емоційності у романі *La Honte* залишається актуальним і потребує подальшого аналізу.

Мета. Аналіз особливостей об'єктивного письма у романі *La Honte* Анні Ерно та визначення функцій у репрезентації травматичного досвіду, зокрема в аспекті співвідношення прагнення до правди та дистанціювання від емоцій.

Результати досліджень. Аналіз роману *La Honte* свідчить, що об'єктивне письмо Анні Ерно забезпечує одночасно об'єктивність та емоційну дистанцію, дозволяючи передати травматичний досвід без його художньої фікціоналізації. Центральною особливістю цього письма є відмова від метафор, художньої оцінки та експресивної лексики, що створює ефект прямої присутності й документальної точності (Thumerel, 2004). «*Мій батько хотів убити мою матір однієї червневої неділі, по обіді*»¹ (Ernaux, 1997). Фраза звучить як удар сокири – сухо, фактологічно, без жодних вступних слів, що готують читача.

У сцені від 15 червня, коли головна героїня переживає приниження через поведінку батька на публіці, Ерно конструює наратив лаконічно та нейтрально: «*Я стояла й дивилась, не знаючи, що робити. Вони сміялися, а я мовчала*»² (Ernaux, 1997).

Відсутність прикметників та метафоричних засобів створює ефект документальної точності, дозволяючи читачеві сприймати події як фактичний звіт, водночас відчуваючи психологічний дискомфорт героїні.

Аналогічно, у сцені конфлікту між батьками спостерігається підкреслення безпорадності й внутрішньої напруги через повторювані конструкції: «*Мати плакала. Я не розуміла, чому все так трапилось. Мені хотілося піти, але не могла*»³ (Ernaux, 1997).

Такі повтори (*не розуміла, не могла*) виконують функцію синтаксичного маркера емоційного стану, передаючи психологічну травму героїні без прямого авторського коментаря.

У сцені спостереження за сусідами під час вечірки Ерно застосовує прості описові конструкції для відтворення відчуження й сорому: «*Вони сміялися,*

говорили голосно. Я сиділа в кутку. Було тихо, і мені хотілося не існувати.»⁴ (Ernaux, 1997).

Лаконізм та відсутність емоційної оцінки дозволяють передати глибину внутрішнього переживання через нейтральне повідомлення про психоемоційний стан, що є характерною рисою об'єктивного письма.

Крім того, у сцені взаємодії з учителькою у шкільному контексті проявляється соціальна функція письма: «Вчителька говорила зі мною різко. Я відчувала сором і хотіла сховатися. Ніхто не підтримав мене»⁵ (Ernaux, 1997).

Короткі речення та нейтральна лексика забезпечують об'єктивне відтворення ситуації, водночас передаючи суб'єктивні переживання героїні. Це підтверджує висновок, що об'єктивне письмо Ерно поєднує прагнення до фактологічної точності з можливістю емоційного впливу на читача через мовну стриманість, а не через експресивні художні прийоми.

Схема (Рис. 1) ілюструє ключові характеристики об'єктивного письма Ерно, демонструючи, як письменниця відмовляється від емоційних оцінок і метафоричної образності на користь нейтрального, фактичного викладу подій. Центральним у представленій схемі є взаємозв'язок між спостереженням факту, опису поведінки героїв та відображенням їхнього внутрішнього переживання без емоційного коментування. Стрілки, що вказують на послідовність *подія – опис – наслідок*, підкреслюють хронологічну логіку викладу характерну для стилю Ерно.

Рис. 1. Опис об'єктивного письма Анні Ерно у романі *La Honte* (Canva)

Акцент на зовнішніх діях і реакціях персонажів демонструє, що об'єктивність письма полягає не у відсутності емоцій у тексті, а у свідомому утриманні автора від суб'єктивних інтерпретацій, дозволяючи читачеві самотійно пережити психологічний вплив ситуації. Особливо виразно це проявляється в осмисленні сорому як складника ідентичності героїні: «Сором став для мене способом життя. Зрештою, я його навіть не помічала, він був у самому моєму тілі»⁶ (Ernaux, 1997).

У результаті дослідження встановлено, що простота та нейтральність мови є основними характеристиками письма Ерно у романі *La Honte*. Відсутність метафор і художньої прикраси створює ефект документальної точності, що дозволяє читачеві співпереживати без маніпуляції емоціями.

Визначено, що стилістичні засоби (короткі речення, повтори, прямі описові конструкції) забезпечують передачу внутрішнього досвіду героїні та підкреслюють соціокультурний контекст подій.

Окрім того, письмо Ерно дозволяє поєднати об'єктивність із відчуттям сорому та травми, демонструючи, що емоційність передається через мовну стриманість.

Таким чином, об'єктивне письмо у *La Honte* функціонує як ефективний наративний механізм для поєднання правдивості й дистанціювання від травматичного досвіду, що підтверджується низкою конкретних прикладів із тексту (Warren, 1997; Thumerel, 2004).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз роману *La Honte* показав, що об'єктивне письмо Анні Ерно є складним наративним механізмом, який дозволяє поєднувати прагнення до достовірності з відтворенням інтенсивності психологічного переживання. Стриманий, нейтральний тон, лаконічність синтаксису відсутність метафор і художніх прикрас забезпечують ефект документальної точності, водночас передаючи емоційний стан героїні через мовну стриманість. Така стилістична стратегія дозволяє уникнути фікціоналізації травматичного досвіду та водночас

репрезентувати його в ширшому соціальному та культурному контексті, демонструючи взаємозв'язок індивідуальної пам'яті та соціальних механізмів її формування. Висновки підтверджують, що об'єктивне письмо Ерно не є відсутністю емоційності, а свідомим естетичним і етичним вибором, спрямованим на досягнення максимальної автентичності та психологічної правди.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним аналізом наративних стратегій об'єктивного письма у творчості інших авторів сучасної французької та європейської автобіографічної прози, а також із вивченням того, як різні культурні й соціальні контексти впливають на сприйняття об'єктивного письма читачами. Додатково цікаво дослідити, яким чином поєднання об'єктивності та прихованої емоційності може впливати на формування літературного канону та методи репрезентації травматичної пам'яті в сучасній літературі.

Список використаних джерел

1. Barthes, R. (2015). Le degré zéro de l'écriture. Média Diffusion. URL: https://www.arsmagica.fr/sites/default/files/Textes/Barthes_degre_zero_1953_introduction.pdf
2. Bourdieu, P., Accardo, A., Balazs, G., Beaud, S., F.Bonvin, Bourdieu, E., ... & Wacquant, L. (1993). La misère du monde (Vol. 476). Paris: Seuil. URL: https://www.researchgate.net/profile/Philippe-Bourgois/publication/250287074_Homeless_in_El_Barrio_La_vie_d'un_dealer_portoricain_d_e_Harlem/links/599486ab0f7e9b98953af754/Homeless-in-El-Barrio-La-vie-dun-dealer-portoricain-de-Harlem.pdf
3. Charpentier, I. (2005). «La littérature est une arme de combat»-Entretien avec Annie Ernaux, écrivaine, par Isabelle Charpentier, sociologue. Rencontres avec Pierre Bourdieu, 159-175. URL: <https://u-picardie.hal.science/hal-03689109/document>
4. Ernaux, A. (1997). La Honte. Paris: Gallimard.
5. Ernaux, A. (2011). L'atelier noir. Paris: Gallimard.
6. Roche, P. Comptes rendus d'ouvrages. Nouvelle Revue de psychosociologie, 25, 274. URL: <https://www.editions-eres.com/uploads/fichierRevue/201902251822nrp-25---2018---la-puissance-dragir-au-travail.pdfhttps://www.editions-eres.com/uploads/fichierRevue/201902251822nrp-25---2018--la-puissance-dragir-au-travail.pdf>

7. Stolz, C. (2015). De l'homme simple au style simple: les figures et l'écriture plate dans La Place d'Annie Ernaux. *Pratiques. Linguistique, littérature, didactique*, (165 - 166). URL: <http://journals.openedition.org/pratiques/2518>
8. Thumerel, F. (2004). Annie Ernaux: une œuvre de l'entre-deux.
9. Viart, D., & Vercier, B. (2005). La littérature française au présent. Bordas.
10. Warren, M. (1997). Annie Ernaux: une écriture de la mémoire. Amsterdam: Rodopi.
11. Рихло, П. (2010). Ідентичність у художньому просторі: конфігурації наративних стратегій. *Питання літературознавства*, (79), 320-325.